Nadia-Cerasela Aniței
Roxana Elena Lazăr

Evaziunea fiscală între legalitate și infracțiune

- Ediția a III-a, revăzută și adăugită -

Universul Juridic
București
-2026-

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE 13

PREZENTARE „EVAZIUNEA FISCALĂ ÎNTRE LEGALITATE ȘI INFRACȚIUNE” 16

CAPITOLUL 1. NOȚIUNI GENERALE DESPRE FISCALITATE 21
1.1. Noțiunea de fiscalitate 21
1.2. Principiile fiscalității 24
1.3. Moneda de calcul și de plată a impozitelor și taxelor 28
1.4. Cadrul juridic de susținere a integrării României în UE în domeniul fiscalității și post-integrare 28

CAPITOLUL 2. NOȚIUNI GENERALE DESPRE CRIMINALITATEA ECONOMICO-FINANCIARĂ 31
2.1. Noțiunea de criminalitate economico-financiară 31
2.2. Teorii privind criminalitatea economico-financiară 31

CAPITOLUL 3. EVAZIUNEA FISCALĂ. ABORDARE TEORETICĂ 37
3.1. O incursiune în imensitatea subiectului evaziune fiscală 37
3.2. Evaziunea fiscală – elemente definitorii și caracteristici generale 44
3.3. Formele evaziunii fiscale 47
3.4. Clasificarea evaziunii fiscale 48
3.5. Cauzele evaziunii fiscale 50

CAPITOLUL 4. EVAZIUNEA FISCALĂ ÎN ROMÂNIA 55
4.1. Cronologia reglementărilor privind evaziunea fiscală în România 55
4.2. Cauzele evaziunii fiscale în România 61
4.3. Evaziunea fiscală – elemente definitorii, forme și sfera de reglementare 63
4.3.1. Infracțiunile de evaziune fiscală propriu-zise 64
4.3.1.1. Elemente caracteristice generale infracțiunilor de evaziune fiscală propriu-zise 64

4.3.1.2. Formele infracțiunilor de evaziune fiscală propriu-zise 66
4.3.1.3. Forme agravate ale infracțiunilor de evaziune fiscală propriu-zise 79
4.3.1.4. Alte forme ale infracțiunilor de evaziune fiscală propriu-zise 79
4.3.2. Infracțiunile conexe de evaziune fiscală 80
4.3.2.1. Elementele specifice generale infracțiunilor conexe de evaziune fiscală 80
4.3.2.2. Formele infracțiunilor conexe de evaziune fiscală 81
4.3.3. Cauze de impunitate și de reducere a pedepselor în cazul infracțiunilor de evaziune fiscală și al infracțiunilor conexe evaziunii fiscale 91
4.3.4. Obligativitatea expertizei de specialitate în dosarele de evaziune fiscală 94
4.3.5. Curgerea termenului de prescripție în cazul infracțiunilor de evaziune fiscală 95
4.3.6. Situații frecvent întâlnite de evaziune fiscală 95

CAPITOLUL 5. FRAUDA LA LEGE 99
5.1. Noțiunea de fraudare a legii în dreptul internațional privat 99
5.2. Sediul juridic al fraudei la lege în dreptul internațional privat român 101
5.3. Modalitățile de fraudare a legii 101
5.4. Condițiile fraudei la lege în dreptul internațional privat 104
5.5. Structura fraudării legii în dreptul internațional privat 106
5.6. Domeniile în care poate apărea frauda la lege în dreptul internațional privat 108
5.7. Sancționarea fraudei la lege în dreptul internațional privat 118
5.8. Dovada fraudei la lege în dreptul internațional privat 122
5.9. Comparații între frauda la lege în dreptul internațional privat și alte instituții 123

CAPITOLUL 6. PARADISURILE FISCALE 130
6.1. Considerații generale cu privire la paradisurile fiscale și activitățile „OFFSHORE” 130
6.1.1. Precizări prealabile 130
6.1.2. Un scurt istoric al paradisurilor fiscale 132
6.1.3. Noțiunea de paradis fiscal 133
6.1.4. Caracteristicile și avantajele utilizării paradisurilor fiscale 135

6.2. Clasificarea paradisurilor fiscale 140
6.3. Companiile OFFSHORE în paradisurile fiscale 142
6.3.1. Precizări prealabile 142
6.3.2. Noțiunea de „COMPANIE OFFSHORE” 144
6.3.3. Tipuri de societăți OFFSHORE și scopul constituirii acestora 145
6.3.4. Avantajele oferite de companiile OFFSHORE 147
6.3.5. Legitimitatea operațiunilor OFFSHORE în paradisurile fiscale 150
6.3.6. Reglementări juridice naționale în vederea combaterii evaziunii fiscale prin societățile offshore 152
6.4. Paradisurile fiscale în Europa 153
6.4.1. Precizări prealabile 153
6.4.2. Modele de paradisuri fiscale în Europa 154
6.4.3. Paradisurile fiscale din afara Europei 166
6.4.3.1. Precizări prealabile 166
6.4.3.2. Modele de paradisuri fiscale în afara Europei 167
6.4.4. Lista neagră a paradisurilor fiscale 189
6.4.5. Situația actuală a cooperării cu UE în ceea ce privește angajamentele asumate de jurisdicțiile cooperante în vederea punerii în aplicare a principiilor bunei guvernanțe fiscale 194
6.4.5.1. Transparență 194
6.4.5.1.1 Schimbul automat de informații 194
6.4.5.1.2. Apartenența la Forumul mondial și rating satisfăcător în ceea ce privește schimbul de informații la cerere 195
6.4.5.2. Echitate fiscală. Existența unor regimuri fiscale dăunătoare 195
6.4.5.3. Prevenirea erodării bazei impozabile și a transferului profiturilor. Punerea în aplicare a standardului minim de raportare pentru fiecare țară în parte (acțiunea 13 din BEPS) 196

CAPITOLUL 7. EVAZIUNEA FISCALĂ ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ 197
7.1. Precizări prealabile 197
7.2. Asimilarea acquis-ului comunitar în materie de evaziune fiscală – condiție necesară pentru integrarea României în Uniunea Europeană 197
7.3. Politica statelor membre UE în domeniul evaziunii fiscale 204
7.4. Combaterea evaziunii fiscale la nivelul UE 214

7.4.1. Cronologia reglementărilor europene în domeniul evaziunii fiscale....215
7.4.2. Dimensiunea evaziunii fiscale în statele membre UE 227

CAPITOLUL 8. EVAZIUNEA FISCALĂ ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ....229
8.1. Precizări prealabile....229
8.2. Efectele evaziunii fiscale 233
8.3. Combaterea evaziunii fiscale 234

CAPITOLUL 9. ORGANISME NAȚIONALE CU ATRIBUȚII ÎN DEPISTAREA ȘI COMBATEREA FAPTELOR DE EVAZIUNE FISCALĂ....243
9.1. Departamentul de Luptă Antifraudă (DLAF)....243
9.1.1. Precizări prealabile 243
9.1.2. Organizare și conducere....247
9.1.3. Funcțiile, atribuțiile și competențele DLAF 264
9.1.4. Sesizările primite de Departament 278
9.1.5. Sancțiuni....279
9.1.6. Statutul funcționarului public din cadrul Departamentului 280
9.2. Direcția Generală Antifraudă Fiscală (DGAF)....284
9.2.1. Precizări prealabile 284
9.2.2. Scop și atribuții ale Direcției Generale Antifraudă Fiscală (DGAF) 285
9.2.3. Organizare și conducerea DGAF 285
9.2.4. Funcțiile publice în cadrul DGAF 286
9.2.5. Inspectorii antifraudă 289
9.3. Autoritatea Vamală Română 296
9.3.1. Scurt istoric....296
9.3.2. Conducerea, structura organizatorică și personalul Autorității Vamale Române 297
9.3.3. Principii, funcții și atribuții 298
9.3.4. Cooperarea Autorității Vamale Române cu instituții europene și internaționale 302
9.4. Strategia națională de luptă antifraudă pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene în România, 2023-2027 303
9.4.1. Precizări prealabile 303
9.4.2. Obiectivele SNLAF 305

9.4.3. Cheltuielile din bugetul Uniunii Europene 308
9.4.4. Cooperarea europeană 311
9.4.5. Implementarea SNLAF 311

CAPITOLUL 10. ORGANISME EUROPENE CU ATRIBUȚII ÎN DEPISTAREA ȘI COMBATEREA FAPTELOR DE EVAZIUNE FISCALĂ 313
10.1. Oficiul European de Luptă Antifraudă 313
10.1.1. Prezentare Oficiul European de Luptă Antifraudă 313
10.1.2. Cooperarea Departamentului de Luptă Antifraudă (DLAF) cu Oficiul European de Luptă Antifraudă OLAF 318
10.2. Uniunea Vamală a UE 328
10.2.1. Autoritățile vamale 331
10.2.2. Autoritatea Vamală a Uniunii Europene (EUCA) 333
10.3. Parchetul European (EPPO) 337

CAPITOLUL 11. ORGANISME INTERNAȚIONALE CU ATRIBUȚII ÎN DEPISTAREA ȘI COMBATEREA FAPTELOR DE EVAZIUNE FISCALĂ 342
11.1.Considerații generale privind evaziunea fiscală internațională 342
11.2. Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) – pas în lupta împotriva evaziunii fiscale internaționale 345
11.2.1. Noțiuni generale despre FATCA 345
11.2.2. Acordul FATCA bilateral dintre România și SUA 351
11.3. Organizația Mondială a Vămilor (OMV) 353

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ 357

Evaziunea fiscală între legalitate și infracțiune

Capitolul 1
Noțiuni generale despre fiscalitate[1]

1.1. Noțiunea de fiscalitate

Noțiunea de fisc își are originea în termenul latinesc *fiscus* care desemna coșul, panerul, lădița în care se păstrau banii. Împăratul Augustus a creat un organ administrativ denumit *Fiscus* care percepea și administra impozitele și taxele provenite din provinciile romane.

Fiscalitatea a fost definită de autori în mod diferit. Astfel, unii autori, pornind de la definirea impozitelor ca formă de prevalare a unei părți din veniturile sau averea persoanelor fizice și juridice la dispoziția statului, în vederea acoperirii cheltuielilor publice, privesc fiscalitatea ca *o legătură între stat și persoanele fizice sau juridice.* Alți autori privesc fiscalitatea prin prisma elementelor componente formate din *totalitatea taxelor și impozitelor reglementate prin acte normative*[2].

În dicționarul *Le petit Larousse fiscalitatea* este definită ca *sistem de percepere a impozitelor, ansamblul legilor la care se raportează*, iar în Dicționarul enciclopedic al limbii române *fiscalitatea* este definită ca *sistem de percepere a impozitelor și taxelor prin fisc.*

Ca urmare a trecerii timpului termenul își conservă sensul sub denumirea de *fisc,* termen care desemnează în accepțiunea modernă atât constituirea impozitelor, taxelor și *contribuțiile sociale*, cât și organele desemnate cu administrarea și colectarea acestor creanțe fiscale.

---

[1] N.-C. Aniței, R.E. Lazăr, *Evaziunea fiscală între legalitate și infracțiune*, Ed. Universul Juridic, București, 2023, pp. 25-34; N.-C. Aniței, R.E. Lazăr, *Evaziunea fiscală între legalitate și infracțiune, op. cit.*, 2016, pp. 22-29.

[2] N.-C. Aniței, R.E. Lazăr, *Evaziunea fiscală între legalitate și infracțiune, op. cit.*, 2016, pp. 22-29; I. Lazăr, *Dreptul finanțelor publice. Vol. I. Drept bugetar,* Ed. C.H. Beck, București, 2022, pp. 1-56; I. Văcărel, Gh.D. Bistriceanu, G. Anghelache, M. Bodnar, F. Bercea, T. Moșteanu, F. Georgescu, *Finanțe publice*, ed. V, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 2006, pp. 31-126; B. Florea, *Implicațiile medierii în procedura fiscală*, în RDP nr. 1/2019, pp. 102-109; D.A.P. Florescu, P. Coman, G. Bălașa, *Fiscalitatea în România*, Ed. ALL Beck, București, 2005, pp. 3-117; N.-C. Aniței, *Procedura fiscală*, Ed. Universul Juridic, București, 2011, pp. 6-25; N.-C. Aniței, *Drept financiar*, Ed. Universul Juridic, București, 2011, pp. 6-14; N.-C. Aniței, R.E. Lazăr, *Evaziunea fiscală între legalitate și infracțiune,* Ed. Lumen, Iași, 2013, pp. 11-30.

Un pas important în sistematizarea legislației fiscale a fost făcut în luna decembrie 2003, când sub presiunea comunității oamenilor de afaceri și a Uniunii Europene au fost adoptate cele două coduri: Codul fiscal adoptat prin Legea nr. 571 din 19 decembrie și Codul de procedură fiscală adoptat prin O.G. nr. 92 din 29 decembrie 2003.

Modificările legislative repetate privind Codurile fiscal și de procedură fiscală anterior menționate, au condus la o renovare fiscală și la adoptarea unei noi legislații fiscale: Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal și Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală.

Criza sanitară cauzată de virusul Covid-19 a reclamat și impune pe mai departe politici fiscale care să joace un rol central atât în gestionarea crizei sociale și economice actuale, cât și ulterior, în lumea post-Covid-19. Pandemia actuală a avut și are rolul de a sublinia deficiențe ale sistemului de protecție socială, precum și ale pieței muncii. Contracția economică evidentă a condus la o diminuare a gradului de colectare a impozitelor și taxelor, cu efecte economice pe termen scurt, mediu și lung.

La fel ca și în cazul altor economii emergente, și economia României resimte efecte negative substanțiale ca urmare a efectuării la nivel național a unor cheltuieli masive neprevăzute și absolut necesare pentru protecția sănătății populației, precum și pentru depășirea blocajului economic generat de decretarea stării de urgență și, ulterior, a stării de alertă.

Anul 2021 a marcat debutul perioadei de reducere a deficitului bugetar, ajustarea fiscală realizată în perioada 2021-2022 fiind de 3 puncte procentuale din PIB comparativ cu anul 2020, în linie cu recomandarea Consiliului UE.

Programul de convergență[1] al Guvernului României, 2023-2026 ne precizează următoarele: „În 2022, similar cu evoluția prețurilor de consum la nivel global, prețurile bunurilor și serviciilor din România s-au înscris pe un trend ascendent. În decembrie s-a înregistrat o rată anuală de 16,4%, fiind cea mai mare creștere din ultimii 20 ani. Presiunile inflaționiste interne au fost generate, în principal, de creșterile de preț survenite la bunurile energetice, care au fost transmise în costurile de producție, dar și de majorările prețurilor mărfurilor alimentare. Ca medie anuală, inflația s-a situat pe un platou înalt al valorilor, rata anuală fiind de 13,8%. Creșteri peste medie s-au remarcat la prețurile mărfurilor alimentare (15,7%), fiind urmate de mărfurile nealimentare (14,7%), în timp ce tarifele pentru servicii

[1] *Programul de convergență al Guvernului României*, 2023-2026, https://commission.europa.eu/system/files/2023-05/2023-Romania-CP_ro.pdf, consultat pe 12 iunie 2023.